

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr. 2025-3282
Den 26. juni 2025

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 916 (Alm. del), som Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg har stillet til ministeren for grøn trepart den 12. juni 2025. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra udvalget.

Spørgsmål nr. 916 (Alm. del) fra Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg

”Vil ministeren kommentere henvendelse af 2/4-25 fra Fair Spildevand om vandplaner, trepartsaftalen og påbud om forbedret spildevandsrensning mangler lovhjemmel, jf. MOF alm. del - bilag 372 og i den forbindelse oplyse, om det er korrekt, at nitratkoncentrationer alene måles som vintertal for udledning, og i bekræftende fald hvorfor?”

Svar

Bilag 372 er et omfattende materiale, herunder mailkorrespondance mellem Jørn Rasmussen og Ministeriet for Grønt Trepert om kvælstof og hjemmel. Ministeriet for Grøn Trepert kommenterer her på sammenfatningen fra Jørn Rasmussen på sidste slide i præsentationen for Miljø- og Fødevareudvalget, hvor der blandt andet fremgår følgende:

- ”Vandrammedirektivet har intet at udsætte omkring kvælstof
- Udelukkende krav om målinger af næringsstoffer i koncentrationer
- Teori og modelberegninger kan understøtte, men ikke erstatte målinger
- Ministeriet oplyser om misvisende nitratkoncentrationer til EU-kommissionen, men indenlands indrettes lovgivningen ikke efter koncentrationer, men udledt totalkvælstof i totale mængder.
- Borgere i det åbne land er pålagt byrder uden hjemmel i over 30 år, altså 10 år mere end vi advarede udvalget om ved foretræde den 17. maj 2023.”

Kvælstof

Formålet med vandrammedirektivet er, at der skal opnås god økologisk tilstand i vandløb, søer, kystvande og grundvand. Det er et krav efter direktivet, at bl.a. næringsstoffer, herunder kvælstof, fra menneskelig aktivitet ikke forhindrer direktivets formål. Det betyder, at hvis der udledes kvælstof til vandområderne i et omfang, der forhindrer god økologisk tilstand, skal kvælstofudledningerne reduceres. Der er ikke nærmere krav til, hvordan reduktionen sker. Det afgørende er, at udledningen nedbringes i overensstemmelse med direktivets formål. For den økologiske tilstand i kystvande vurderes for store tilledninger af kvælstof at være den væsentligste presfaktor. Derfor stilles der i vandområdeplanerne krav til reduktion af tilførslerne af kvælstof til kystvande opgjort som de mængder, der tilføres kystvande

(opgjort i tons pr. år). Det er de samlede tilførsler og ikke kun koncentrationer, der er afgørende for påvirkningen af kystvandene.

Målinger og modelberegninger

Vandrammedirektivet (og nitratdirektivet) stiller krav om måling af næringsstoffer i vandmiljøet. Resultaterne skal anvendes sammen med oplysninger om identificerede næringsstofftilførsler og alle andre relevante oplysninger til at vurdere, om vandområderne kan nå målet om god økologisk tilstand, og hvis det ikke er tilfældet at fastlægge en indsats, som kan sikre, at målet bliver nået. Der anvendes i vandområdeplanerne både målinger (primært fra det nationale overvågningsprogram NOVANA) og modelberegninger. Målinger foretages både i kystvande og afstrømning af næringsstoffer til kystvandene, der gennemføres i vandløb. Beregningsmodellerne er kalibreret med tidsserier af målinger. Dette er dokumenteret på Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøs hjemmeside¹. Modellerne er nødvendige for at kunne opgøre, hvor meget næringsstofbelastningen skal mindskes med henblik på at opnå god tilstand. Det vil sige, at modellerne bruges til at fastlægge indsatsbehovet i forhold til den tilstand, der skal opnås for klorofyl (småalger) og bundplanter (krav til lys ved bunden for at bundplanter kan gro).

Beregningsmetoderne er bekræftet af den second opinion-evaluering, der blev afsluttet i 2024². Samlet vurderer danske eksperter i fase I og det internationale ekspertpanel i fase II, at den danske tilgang til opgørelse af kvælstofindsatsbehovet er robust i forhold til opgørelse af kvælstofindsatsbehovet, og bækker overordnet op om de valg og antagelser, der er foretaget i forbindelse med opgørelsen.

Krav til kvælstofkoncentration i grundvand

Krav til koncentrationer i grundvand er fastsat i forhold til drikkevandskrav til vandet og efter grundvandsdirektivet og nitratdirektivet. Krav for kvælstof i kystvande er fastsat af hensyn til den økologiske tilstand i kystvandene, der vurderes ud fra biologiske elementer, bl.a. klorofyl og bundplanter, og kan derfor ikke sammenlignes med grundvandskravet, der ikke inddrager biologiske elementer, men angiver et koncentrationskrav.

Rapportering af vinter-nitratkoncentrationer til EU-Kommissionen

I medfør af nitratdirektivet (artikel 10) er EU-medlemslandene hvert 4. år forpligtet til blandt andet at indberette nitratkoncentrationer i vandmiljøet til EU-Kommissionen. EU-Kommissionen kræver eksplicit nitratkoncentrationer i overfladevand, herunder i vandløb, fra vinterhalvåret, da nitratkoncentrationerne typisk er højest i dette tidsrum af året. Dette overvågnings- og indberetningskrav skal primært ses i sammenhæng med grænseværdien for nitrat i drikkevand, som ligger på maks. 50 mg nitrat per liter. Da andre EU-lande end Danmark indvinder drikkevand fra overfladevand, skal det derved sikres, at grænseværdien også kan overholdes om vinteren. Rapporteringen i medfør af nitratdirektivet indeholder dog også oplysninger om nitratkoncentrationer i overfladevand, som er baseret på overvågningen i løbet af hele året, som gennemføres i regi af NOVANA-overvågningsprogrammet.

¹ <https://sgavmst.dk/vandmiljoe/vandomraadeplaner/overblik-vandomraadeplanerne-2021-2027/supplerende-oplysninger>

² <https://mgtp.dk/Media/638796220618129658/Second%20opinion.pdf>

Hjemmel til påbud

Indsatsen over for spildevandsudledning til vandløb og søer for ukloakerede ejendomme i det åbne land for vandløb og søer er generelt baseret på målinger af vandkvalitet. For vandløb vil det typisk være ved en bedømmelse af vandløbets faunaklasse (mængde og artssammensætning for smådyr i vandløb), og for søer vil det typisk være ud fra tilførslen af fosfor til søerne. For vandløb og søer, hvor der vurderes at være en uacceptabel spildevandspåvirkning, udpeges de ejendomme, der har behov for en forbedret rensning. Med hensyn til hjemmel til påbud til forbedret spildevandsrensning i det åbne land oplyser Miljø- og ligestillingsministeriet følgende:

[”Krav til rensning er fastlagt med rensklasser (dvs. krav til rensning) i vandområdeplanerne.

Miljø- og Ligestillingsministeriet vurderer, at der er hjemmel til at meddele påbud om forbedret rensning i miljøbeskyttelsesloven.

Ministeriet vejleder om reglerne i miljøbeskyttelseslove og spildevandsbekendtgørelsen i spildevandsvejledningen (VEJ nr. 9568 af 30. juni 2018). Se hertil bl.a. spildevandsvejledningen afsnit 14.6 om forudsætninger for påbud om forbedret spildevandsrensning.”]

Jeppe Bruus

/

Kristian Hovgaard Juul-Larsen